

DŽIM

Pre mnogo godina imao sam prijatelja koji se zvao Džim. Još od tada, nikada nisam video tužnijeg Amerikanca. Mnoge sam video očajne. Tužnog poput Džima, nijednog. Jedanput je otišao u Peru, na putovanje koje je trebalo da traje više od pola godine, ali sam ga ubrzo ponovo video. Iz čega se sastoji poezija, Džime?, pitala su ga deca – meksički prosjaci. Džim ih je slušao posmatrajući oblake i onda počinjao da povraća. Sastoji se iz leksike, rečitosti, traženja istine. Epifanije. Kao kad ti se ukaže Devica. U Srednjoj Americi su ga opljačkali nekoliko puta, što je bilo čudno za bivšeg marince i bivšeg ratnika u Vijetnamu. Više nema tuča, govorio je Džim. Sada sam pesnik i tragam za onim što je čudno, e da bih to iskazao opšterazumljivim i uobičajenim rečima. Veruješ li da postoje reči koje su opšterazumljive i uobičajene? Mislim da postoje, govorio je Džim. Njegova žena bila je američka pesnikinja meksičkog porekla koja je, uvek u pravilnim intervalima, pretila da će ga napustiti. Pokazao mi je njenu fotografiju. Nije bila naročito lepa. Na njenom licu se očitovala patnja, a ispod te patnje pomaljalo se srdžba. Zamislio sam je u jednom stanu u San Francisku ili u nekoj losanđeleskoj kući zatvorenih prozora i razmaknutih zavesa, kako sedi za stolom i jede parčice dugotrajnog hleba i zelenu supu. Sudeći po viđenom, Džimu su se sviđale crнке, tajne žene istorije – govorio je bez većih objašnjenja. Meni su se pak dopadale plavuše. Jednom prilikom sam ga video kako posmatra gutače vatre na ulicama Meksiko Sitija. Snimio sam ga s leđa i nisam mu se javio, ali bio je to očigledno Džim: loše ošišana kosa, bela i prljava košulja, pognuta leđa kao da još oseća težinu svog ranca. Njegovo rume-no grlo na neki način je podsećalo na linčovanje u prirodi, crno-beloj prirodi lišenoj bilborda i svetala benzinskih pumpi, prirodi kakva jeste, odnosno kakva bi morala biti: neobrađena zemlja bez iole trajnijeg rešenja za održavanje, blindirane prostorije ili one od cigle, iz kojih smo pobjegli i koje čekaju na naš povratak. Džim je držao ruke u džepovima. Gutač vatre mahao je bakljom i jezivo se smejao. Po njegovom pocrnelom licu reklo bi se da možda ima trideset pet, ili petnaest godina. Bio je go do pojasa i ožiljak mu se uspinjao od pupka do grudi. Svaki čas je punio usta zapaljivom tečnošću, a zatim bi ispljunuo dugačku vatrenu zmiju. Posmatrači bi se neko vreme divili njegovoj veštini, a onda odlazili svojim putem za razliku od Džima, koji je i dalje stajao nepomično na ivici trotoara, kao da se od gutača vatre nadao nečem višem, nekakvom desetom znaku nakon što je lično dešifrovao njih devet ili kao da je na površini njegove zadimljene glave otkrio lice nekog starog prijatelja ili čoveka koga je ubio. Posmatrao sam ga prilično dugo. Tada sam imao osamnaest-devetnaest godina i mislio da sam besmrtan. Da sam znao da nisam, okrenuo bih se i udaljio. Posle nekog vremena, dosadilo mi je da gledam Džimova leđa i grimase gutača vatre. Izvesno je da sam se približio Amerikancu i zvao ga. Džim kao da me nije čuo. Kad se okrenuo, video sam da mu je lice okupano znojem. Kao da je imao visoku temperaturu, nije mu bilo lako da me prepozna: pozdravio me je pokretom glave i nastavio da gleda gutača vatre.

Kada sam stao pored njega, uvideo sam da plače. Možda i jeste imao visoku temperaturu. Isto tako sam otkrio, zapanjivši se manje no sada dok pišem o tome, da gutač vatre izvodi tačke isključivo za Džima, kao da svi mi prolaznici tim uglom Meksiko Sitija nismo ni postojali. Plamen bi na mahove zamro ni na metar od mesta gde smo Džim i ja stajali. Šta čekaš, rekao sam, da od tebe na ulici naprave roštilj? Bila je to glupa šala, izrečena nepromišljeno, ali odjednom sam shvatio da je Džim čekao upravo to. *Sjebani začarani / Sjebani začarani*, bio je, koliko se sećam, refren tadašnjeg hita u lokalima u kojima je puštan fank. Džim je delovao sjebano i začarano. Meksiko ga je omađijao i sada je gledao pravo u lice svojim fantazmima. Hajdemo odavde, rekao sam mu. Pitao sam ga i da li je drogiran i oseća li se loše. Odmahnuo je glavom. Gutač vatre nas je pogledao. Potom nam se približio naduvanih obraza kao Eol, božanstvo vetra. U deliću sekunde sam znao da se na nas neće sručiti baš vetar. Hajdemo, rekao sam, i odmah odvukao Džima sa zlokobne ivice tog trotoara. Izgubili smo se niz ulicu, u pravcu Šetališta reforme i ubrzo se razdvojili. Džim ni na trenutak nije otvorio usta. Nikada ga više nisam video.

Izvornik: "Jim", u: Roberto Bolaño, *El gaucho insufrible*, Anagrama, Barcelona, 2003, str. 11–14.

(Sa španskog preveo **Igor Marojević**)